

Отримано: 5 лютого 2024 р.

Прорецензовано: 26 лютого 2024 р.

Прийнято до друку: 1 березня 2024 р.

e-mail: inna.kovalchuk@oa.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2557-8162>

e-mail: mariia.popchuk@oa.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4340-6022>

e-mail: yuliia.v.kovalchuk@oa.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0782-3264>

DOI: 10.25264/2519-2558-2024-21(89)-242-245

Ковальчук І. В., Попчук М. А., Ковальчук Ю. В. Особливості вивчення англійської мови українськими військовими. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2024. Вип. 21(89). С. 242–245.

УДК: 811'159.95

Ковальчук Інна В'ячеславівна,
кандидат психологічних наук, доцент,
Національний університет «Острозька академія»
Попчук Марія Анатоліївна,
викладач,
Національний університет «Острозька академія»
Ковальчук Юлія Віталіївна,
викладач,
Національний університет «Острозька академія»

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКИМИ ВІЙСЬКОВИМИ

Увага нашої розвідки зосереджена на теоретичні та практичні аспекти вивчення англійської мови українськими військовими в умовах війни. Здійснено аналіз літератури із запропонованої теми. Вказано важливість засвоєння та застосування англійської мови для професійних потреб військовослужбовців. Досліджено особливості вивчення англійської мови. Виокремлено основні труднощі, пов'язані із викладанням на вивчення англійської професійної лексики. Здійснений аналіз навчального контенту: підручників, посібників, сайтів, застосунків. Наведено словник базових професійних термінів. Окреслено основні ситуації вживання англійської мови. Здійснено підбір основної професійної лексики згідно наступних категорій: військова організація, зброя, тактика, стратегія, повсякденне життя. У своїй розвідці ми доходимо до певних висновків, що є особливості вивчення англійської професійної лексики військовослужбовців. Іншомовна професійна лексика військовослужбовців є специфічною та складною для розуміння не-спеціаліста. По-друге, вона постійно змінюється, оскільки військова техніка і тактика постійно удосконалюються. Великою перешкодою у вивченні іноземної мови є те, що військовослужбовці мають обмежений час та обмежені ресурси для навчання, а також їм необхідно поєднувати навчання з виконанням своїх службових, бойових обов'язків та завдань.

Ключові слова: військова англійська мова, іншомовна професійна підготовка, рівні володіння мовою.

Inna Kovalchuk,
PhD in Psychological Sciences, Associate Professor,
The National University of Ostroh Academy
Mariia Popchuk,
lecturer,
The National University of Ostroh Academy
Yuliia Kovalchuk,
Lecturer of the Department of English Language and Literature,
The National University of Ostroh Academy

FEATURES OF ENGLISH LANGUAGE LEARNING FOR UKRAINIAN MILITARY PERSONNEL

The attention of our research is focused on theoretical and practical aspects of learning English by Ukrainian military personnel in the conditions of war. The article analyses the literature on the topic. The importance of learning and using English for the professional needs of military personnel is indicated. The peculiarities of learning English are investigated. The main difficulties associated with teaching English professional vocabulary are highlighted. An analysis of educational content is carried out: textbooks, manuals, websites, applications. A dictionary of basic professional terms is provided. The main situations of using English are outlined. The selection of basic professional vocabulary is made according to the following categories: military organisation, weapons, tactics, strategy, everyday life. In our research, we come to certain conclusions that there are peculiarities of learning English professional vocabulary of military personnel. First, the foreign professional vocabulary of military personnel is specific and difficult for a non-specialist to understand. Secondly, it is constantly changing, as military equipment and tactics are constantly being improved. A big obstacle to learning a foreign language is that military personnel have limited time and resources for learning, and they need to combine learning with their service, combat duties and tasks.

Keywords: military English, foreign language professional training, language proficiency levels.

Вивчення англійської мови для військових в умовах війни в Україні є надзвичайно важливим. Адже, Україна має на меті співпрацювати з НАТО, а також українські військові проходять професійну підготовку за кордоном, де важливим аспектом є володіння англійською мовою. НАТО має свій стандарт, а саме “Угоду про стандартизацію” – Standardization Agreement; STANAG, що саме являє собою “ міжнародний договір, який регламентує загальні правила, визначає спільний порядок дій, закріплює єдину термінологію і встановлює умови уніфікації технічних процесів, а також озброєння та військової техніки, іншої матеріальної частини збройних сил Альянсу та країн-партнерів”. Щодо визначення рівнів володіння мовою

є STANAG 6001 (Edition 4) Language Proficiency Levels, вказаний детальний опис рівнів мовних навичок «аудіювання», «говоріння», «читання» та «письма» від рівня 0 до рівня 4.

Нашою метою є розглянути вимоги, визначені для володіння мовою, особливості навчання та засвоєння професійної лексики, а також описати та запропонувати ефективні методи засвоєння англійської мови для військових у сучасних умовах війни в Україні.

Розглядаючи термін «Military English» пошук в мережі надає більше півмільярда веб-сайтів, які містять списки військових термінів або військових сленгових слів, але лише кілька теоретичних аналізів військової англійської як з англійської, так і з іноземних. Досліджуючи аспекти професійної мови військовослужбовців або просто надаючи списки/госларії з військовими термінами чи сленговими словами, англійські вчені використовують, часто взаємозамінні, мета-терміни:

military language, military terminology, military slang, military jargon, soldier's language, army language.

Ми поділяємо думку більшості лінгвістів-термінологів про те, що найважливішою складовою військової мови як особливого типу мови спеціального призначення Language for Specific Purposes (LSP) є військова термінологія, тому що термінологія – це та частина лінгвістики, яка описує лексикон спеціальних мов. Як резюмує Г. Піхт: «Без термінології неможливо є професійна комунікація; без професійного спілкування немає передачі знань; без передачі знань немає ані інтелектуального, ані матеріального розвитку, ані викладання та навчання, ані професійних досліджень» (Picht 2009: 22). Проте, перш за все, вивчення термінології є неможливим без базових знань з граматики англійської мови.

На основі досліджень зроблених болгарськими вченими, (В. Григорієва) було виділено основні ситуації вживання англійської мови: планування операцій, отримання/видача наказів/розпоряджень, звітність, участь у дискусіях, брифінгах, семінарах, лекціях з носіями та не-носіями мови, читання та написання електронних листів, офіційних листів, звітів або – розпорядження, угоди, доповідні записки, доручення, протоколи нарад, читання та заповнення анкет, спільна робота з іноземними колегами над одним завданням, переговори, офіційні зустрічі, неформальні бесіди участь у навчаннях та тренуваннях, озброєння та військова техніка: зброя, танки, літаки та ін., комплектування пунктів пропуску та кордону перевірка документів, транспортних засобів, вантажу тощо на зброю, наркотики тощо), читання карти, логістика, розмінування, видалення боєприпасів, що не розірвалися, маркування мін, що залишилися, проведення презентацій і брифінгів і ведення нотаток під час презентацій і брифінгів, усний та письмовий переклад з англійської на українську та з української на англійську мови, відвідування іноземних органів/організацій. Цей перелік не є вичерпним з одного боку, але і є досить великим з іншого боку.

Нами було здійснено аналіз навчального контенту: підручників, посібників, сайтів, застосунків. На сьогодні, одним із найбільш наповненим та доступним безкоштовним сайтом для вивчення англійської мови є ютуб канал «ENG for UARMY: Арміська Англійська», створений Оленою Чекрижовою. Щодо підручників, то найвідомішими є серія підручників Campaign (English for the Military). серед навчально-методичних посібників: Лісовський В.М. Військово-технічний переклад (англійська мова): Підручник / за ред. В.В. Балабіна. – К.: ВІКНУ, 2009. – 950 с., Балабін В. В. Основи військового перекладу (англійська мова): Навч. посібник. – К.: Логос, 2004. – 208 с. Численні статті присвячені вивченню англійської мови для військових, написані до початку війни, Т. Вороною, Л. Кановою, О.Єфімовою, Л. Вікторовою та іншими.

Окреслимо основні лексичні теми, які відносяться до англійської професійної лексики військовослужбовців.

Військова організація

До цієї теми відносяться такі терміни, як:

- “Army” – армія
- “Navy” – флот
- “Air Force” – повітряні сили
- “Marines” – морська піхота
- “Command” – командування
- “Rank” – звання
- “Unit” – підрозділ
- “Division” – дивізія
- “Corps” – корпус
- “Brigade” – бригада
- “Regiment” – полк
- “Battalion” – батальйон
- “Company” – рота
- “Platoon” – взвод
- “Squad” – команда

Озброєння

До цієї теми відносяться такі терміни, як:

- “Weapon” – зброя
- “Gun” – гармат
- “Rifle” – гвинтівка
- “Machine gun” – кулемет
- “Launcher” – пускова установка
- “Missile” – ракета
- “Bomb” – бомба
- “Mine” – мина

Тактика

До цієї теми відносяться такі терміни, як:

- “Attack” – атака

- “Defense” – оборона
- “Advance” – наступ
- “Retreat” – відступ
- “Surrender” – капітуляція
- “Skirmish” – сутичка
- “Battle” – битва
- “War” – війна

Стратегія

До цієї теми відносяться такі терміни, як:

- “Plan” – план
- “Operation” – операція
- “Campaign” – кампанія
- “Warfare” – ведення війни
- “Nuclear war” – ядерна війна
- “Chemical war” – хімічна війна
- “Biological war” – біологічна війна

Повсякденне життя військовослужбовців

До цієї теми відносяться такі терміни, як:

- “Base” – база
- “Camp” – табір
- “Barracks” – казарма
- “Drill” – навчання
- “Inspection” – інспекція
- “Order” – наказ
- “Duty” – чергування
- “Leave” – відпустка
- “Retirement” – пенсія

Додаткові слова та словосполучення:

- “Armed conflict” – збройний конфлікт
- “Arms control” – контроль над озброєнням
- “Arms race” – гонка озброєнь
- “Armor” – броня
- “Artillery” – артилерія
- “Assault” – штурм
- “Aviation” – авіація
- “Battlefield” – поле бою
- “Breaching charge” – заряд руйнування
- “Chemical warfare” – хімічна війна
- “Clothing and equipment” – обмундирування і спорядження
- “Communications” – зв’язок
- “Confined space” – обмежений простір
- “Counter-insurgency” – боротьба з повстанцями
- “Counter-terrorism” – боротьба з тероризмом
- “Cruise missile” – крилата ракета
- “Danger area” – небезпечна зона
- “Defensive position” – оборонна позиція
- “Demilitarized zone” – демілітаризована зона
- “Desertion” – дезертирування
- “Disaster relief” – надання допомоги в разі стихійного лиха
- “Disengagement” – відведення військ
- “Diplomatic immunity” – дипломатичний імунітет
- “Embargo” – ембарго
- “Engineering” – інженерія
- “Evacuation” – евакуація
- “Explosive” – вибухівка
- “Firearm” – вогнепальна зброя
- “First aid” – перша допомога
- “Force protection” – захист сил
- “Forward operating base” – передова оперативна база
- “Fratricide” – взаємний обстріл
- “Frontline” – передова
- “Guerrilla warfare” – партизанська війна
- “Hand-to-hand combat” – рукопашний бій
- “Hostilities” – бойові дії
- “Intelligence” – розвідка

- “International law” – міжнародне право
- “Invasion” – вторгнення
- “Joint operation” – спільна операція
- “Landmine” – протипіхотна міна
- “Law of armed conflict” – право збройних конфліктів
- “Leadership” – лідерство
- “Logistics” – логістика
- “Maneuver” – маневр
- “Marine” – морський піхотинець
- “Mediation” – посередництво
- “Mercenary” – найманець
- “Military” – військові
- “Military intelligence” – військова розвідка
- “Military law” – військове право
- “POW” – військовополонений
- “Preemptive strike” – превентивний удар
- “Prisoner of war” – військовополонений
- “Psychological warfare” – психологічна війна
- “Public affairs” – зв’язки з громадськістю
- “Radar” – радар
- “Reconnaissance” – розвідка
- “Recruit” – рекрут
- “Refugee” – біженець
- “Rehabilitation” – реабілітація
- “Reinforcement” – підкріплення
- “Rescue” – порятунок
- “Retreat” – відступ
- “Riot” – заворушення
- “Sabotage” – саботаж
- “Sanctuary” – притулок
- “Security” – безпека
- “Self-defense” – самооборона

Отже, можна зробити висновок, що військова лексика – це сукупність слів і фраз, які використовуються в військовій справі. Вона включає в себе терміни, що стосуються військової організації, озброєння, тактики, стратегії, а також повсякденного життя військовослужбовців.

Англійська професійна лексика військовослужбовців має ряд особливостей. По-перше, вона є дуже специфічною і часом не має аналогів в інших сферах діяльності. По-друге, вона постійно змінюється, оскільки військова техніка і тактика постійно удосконалюються. По-третє, вона може бути досить складною для розуміння неспеціаліста. По-четверте, військовослужбовці мають обмежений час та обмежені ресурси для навчання, а також поєднувати навчання з виконанням своїх службових обов’язків. По-п’яте, військовослужбовці мають різні рівні володіння англійською мовою.

Література:

1. STANAG 6001 (Edition 4) Language Proficiency Levels. Available at: www.mod.gov.rs/stanag/srpski_stanag_6001/STANAG%206001%20Edt%204%20LANGUAGEPROFICIENCY%20LEVELS.pdf.
2. Сучасні методи навчання англійської мови для військових потреб. Available from: https://www.researchgate.net/publication/324739554_Sucasni_metodi_navcanna_anglijskoi_movi_dla_vijskovih_potreb [accessed Nov 30 2023].
3. Гнедько Т. М., Богачук М. В. Порівняльний аналіз військової термінології англійської та української мов. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2018 № 37 том 4.
4. Торська Марина, Юрій Пашук. Дослідження шляхів підвищення ефективності мовної підготовки слухачів інтенсивних курсів іноземних мов Збройних Сил України. May 2021 Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України Серія педагогічні науки. 24(1):336-352 DOI: 10.32453/pedzbirnyk.v24i1.648
5. English for Military Purposes by Edward S. Herman and Gary R. Simons (2004).
6. The NATO Glossary of Terms and Definitions (2023).

References:

1. Suchasni metody navchannia anhlijskoi movy dla viiskovykh potreb. Modern methods of teaching English for military purposes. [in Ukrainian] Available from: https://www.researchgate.net/publication/324739554_Sucasni_metodi_navcanna_anglijskoi_movi_dla_vijskovih_potreb [accessed Nov 30 2023].
2. Hnedko T. M., Bohachuk M. V. Porivnialnyi analiz viiskovoi terminolohii anhlijskoi ta ukrainskoi mov. Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia. 2018 № 37 tom 4. Comparative analysis of military terminology in English and Ukrainian. Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Ser: Philology. 2018 № 37 tom 4. [in Ukrainian]
3. Hnedko T. M., Bohachuk M. V. Porivnialnyi analiz viiskovoi terminolohii anhlijskoi ta ukrainskoi mov. Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia. 2018 № 37 tom 4. RESEARCH OF WAYS TO INCREASE THE EFFICIENCY OF LANGUAGE TRAINING OF STUDENTS OF INTENSIVE FOREIGN LANGUAGE COURSES OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE. May 2021 Collection of scientific papers of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine Series Pedagogical Sciences. [in Ukrainian]